

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak-torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 kruno tiskovne pristojbine ter od vsake petkovnice po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krun, za četrto leta 2 kruni, katere naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Slomšekova stoletnica.

„Človek sam ne velja veliko, naj bo cesar ali škof. Narod je, ki ostane.“ Te besede je izustil starosta „Ljubljanskega Sokola“ dr. Tavčar, na Slomškovih slavnosti na Ponikvi. In resnične so te besede. Saj ni bil Slomšek prvi, ki je vzemal med Slovenci častno dostojanstvo. Imeli smo pred njim in za njim može, ki so v državi ali cerkvi dosegali podobna dostojanstva. Toda zakaj se je izkazala baš Slomšku ob njegovi stoletnici takšna slava, kakršne ni imel pred njim nobeden sin Slovenije, a tudi za njim bodo gotovo redki, vključno temu, da krasi še marsikatero mitra in visok naslov. Odgovor je izrek, imenovanega govornika.

Pokojni Slomšek je delal za slovenski narod od mladosti do smrti, v vseh strokah, v vseh slojih. Narodu se je žrtvoval v cerkvi, v šoli, v tiskarstvih, med kmeti in gospodo. Za narod si je pritrgal vsako urico spanja, počitka in ugodnosti, da mu je zamogel napisati toliko zlatih nauk. Zato pa ga hvaležni Slovenci vseh stanov in strank tako neizmerno obožujejo, kakor se je to pokazalo na najsijajnejši način ob njegovi stoletnici pretečeno nedeljo na Ponikvi.

Ali se je kedaj kje zbralo do 10.000 Slovencev v proslavo svojega sina, kakor se je to zgodilo na Ponikvi? Ali so se pri kateri slavnosti klanjali v tako ogromnem številu vsi stanovni Slovencev svojemu uzoru, kakor se je to zgodilo nepozabnemu Slomšku? Kaj tacega Slovenci dosedaj nismo doživeli, ker imamo v svoji zgodovini preporoda le enega Slomška.

Vsem govornikom je bil predmet: Slomškovo delo za narod, naj si so povdarjali njegove zasluge v cerkvi, šoli, na književnem polju, v političnem preporodu ali v javnosti. Povsod mu je bil najvišji ideal: osrečiti slovensko ljudstvo duševno in materijalno.

Slovenci smo hvaležen narod. Ako se ne pokaže narodova hvaležnost pri vsaki priliki, je krivo, ker je naše ljudstvo o svojih zaslužnih možeh premalo poučeno. Ime Slomškovo je posebno med štajarskimi Slovenci v tem oziru častna izjema. O Slomškovih zaslugah ni treba našega ljudstva še posebej poučevati, njegovo ime je vteleseno v slovenstvo; Slomšek je oni redki dobrotnik slovenskega naroda, kojega ne spoznavajo Slovenci šele po njegovi smrti, čislali so njegove nauke že vsestransko njegovi vrstniki, o stoletnici rojstva so se Slomškovim zaslugam le osvežili.

Tisoči in tisoči prostih slovenskih kmetov bi gotovo ne bili romali od blizu in daleč na Ponikvo k njegovi stoletni proslavi, da bi ne poznali svojega miljenca že dotedaj. Glavni govornik v cerkvi in na banketu, mariborski profesor dr. Medved, je prevzel lepo nalogo, da je delovanje tega velikega moža oživil v svoji zgovorni besedi pred tisoči Slomškovih čestilcev. Da pa bo živel Slomškov duh tudi znanomcem, spisal je ta gospod obširno knjigo o Slomšku, katero poda družba sv. Mohorja slovenskemu ljudstvu. Slavnost na Ponikvi in omenjena knjiga storite, da bo Slovence prešinjal Slomškov duh dalje časa, nego ostanete njegovi spominski plošči na ponkovski šoli in njegovi rojstni hiši.

Slovanska vzajemnost stori, da delimo Slovani žalost in veselje med seboj. Izdajalca v taboru ednega slovanskega naroda, proklinjamo vsi Slovani, a dobrotnika ednega debla Slovanov, obožujemo vsi Slovani skupaj.

Slomšek je bil tak mož, pred katerim se odkrivajo tudi Hrvati, Čehi itd. To se je pokazalo posebno na slavnosti v Ponikvi. Skoraj vsi Slovani so bili zastopani, najštevilneje brati Hrvatje. Gotovo je prišlo nad 50 najodličnejših zastopnikov iz najoddaljenejših pokrajin trojedne

kraljevine. Ljubljani biskup Strossmayer je poslal svojega zastopnika djakovarskega župnika Čepelca, „Hrvatska Matica“ predsednika Smičiklase, „Družba sv. Jeronima“ dr. Suka, zastopani pa so bili tudi skoraj vsi hrvatski listi po svojih urednikih ali po poročevalcih, tako smo videli „Obzorovega“ urednika Pasarića, poročevalca „Hrvatskega Prava“ dr. Bošnjaka, poslanca Spinića in Kompareta, ravnatelja velike realne gimnazije v Oseku Rabara, nadalje Kukuljevića-Sakcinskega, Rubetića, Zemljića, vseučilišnega profesorja Banjačića, profesorja Podgorškega, Stožirja itd. Zastopnike so poslala vsa društva Štajarske, Kranjske, Koroške in Primorja, da celo ogrski Slovenci so bili častno zastopani. Mož, katerega spominu se je prišlo v njegovo rojstno vasico klanjat toliko odličnega ljudstva vseh krajev in stanov, moral je biti res izvanredna prikazen, zvezda na slovanskem nebu, in to je in ostane nepozabni naš Anton Martin Slomšek.

Sto let je malo v življenju naroda, a vendar kako malo let je treba, da izgine spomin na posvetno čast in slavo. „Le narod je, ki živi“, in komu postavi slovenski narod tako veličasten spomenik, kakor ga je postavil pretečeno nedeljo svojemu Slomšku na Ponikvi, čez takega moža drvi tisočletja, a njegov duh bo živel in deloval v blagor pozabljenih Slovencev. Slomšku večna čast in slava!

Naše borbe.

Vse kaže na to, da naše nižje in višje oblasti imajo v svojem programu glavno točko: vznemirjati in ponižati Slovence, da pri teh večnih borbah ne pridemo do pravega dela, da se naše misli in naši naporu sučejo okoli stvari, za katere bi pri zdravih odnosih morala skrbeti država.

LISTEK.

Novelist F. Ks. Meško.

(Prosta črtica.)

Med najboljših noveliste novejših dob je naš prirovedni literaturi pač prištevamo novelista Fr. Ks. Meška. To je pravi rojen pisatelj-umetnik; — v sebi namreč združuje sile umetnij poezije, slikarstva in kiparstva. — On je pesnik-prirovednik, fotograf žive narave, fonograf človeških čustev, on je arhitekt, ki vpodablja v svojih slikah in povestih človeško življenje. — kakršno je. — In poleg vseh teh krasnih svojstev nosi Meško v svojih spisih znak pristnega slovenskega duha, — jezik si bogati z živimi narodnimi izrazi, poseza najraje v narodno govorico — v narodno življenje — in zato je in ostane Meško ljubljene slovenskega naroda.

Ker se naša beletristika razvija skoro nekako perijodno, zato ima vsaka doba karakteristične zastopnike, ki so jo ustvarili. — Danes se oglašajo na slovstvenem polju cela vrsta mladih močij, ki se javljajo polagoma druga za drugo, a vsem je karakteristični znak neka mlada svežost, gibčnost, lahkota v jeziku. Naš jezik je sploh blagolasičen; s tako zvonklo, tako blago-

glasno, tako pristrčno se ne razliva vsakemu pisatelju in pesniku, kakor uprav izpod peresa Meškovega.

Beri le njegove slike in pesmi! — Kakó se ti razliva misel za mislijo, kako se razliva beseda za besedo. Zdi se ti skoro, da imaš poezije v roki! — Nikjer ni tukaj zamaška besedam, nikjer ni nagromadenih besed brez pristnih mislij! — In nedavno se je čitalo o Mešku, da nima mislij v svojih povestih! — Seve, kdor išče o belem dnevu z lučjo beli dan... ta ga ne najde! — Tako se godi ubogemu kritiku, ki išče v Meškovih novelah duba alá Sienkovića ali Tolstoja — a ne vé, da je Meško pristen sin naroda, iz kojega je izšel. — Preprosto, kratko, a živo je povedano v teh povestih več, nego v dolgo pisanih romanah... v marsikateri silueti je ohranjena cela tragika in komika dolgega življenja.

Da, Meško ima misli, globoke in tehtne, le kdor ne zna globoko in tehtno misliti, jih ne bo zasledil nikdar! — Pri njegovih povestih ni zverženih dosti potov v en kolosalen labirint... tu je navadno edna pot in še ta kratka... vendar ta pot je jasna, določna, značilna. — V duhu primoran greš z njegovimi junaki, pred tvojimi očmi malone se igra uloga življenja, —

pred tvojimi očmi pade zastor. — — — In prav tu je nekaj, kar krađe vrednost Meškovim spisom. — — — Kako nam privede svoje junake na svetovno pozorišče? — — — Polni nad, polni upov stopajo naprej... Tu mladenič, ondi vojak, tu dijak, tam mladenka, — — — vsak beži za svojo srečo!... In kako se jih ogiblje ta pisana mati, — — — tuintam j h slepilno vodi za sabo — a končno? — — — Samomor, tragična smrt v prepadu, v hladni vodi ali v mrzli zimski noči, taki so kontrasti onih lepo zapričetih dejanj življenja! — In človek skoro ne more verjeti tem živim paradoksom! — Jeli res življenje tako sila tragično?

Uprav na koncu novel in povestij je Meško rad pesimist. — Bog vé, kako le bi se čitale nekoje njegove novele, da ni ona strašna epizoda na koncu? — Kje ostaja oni blagi užitek pri čitanju, ko se mora bralec nehote udati le trpki bolesti? — Neizgovljen nam ostaja duh, sroe razburjeno... sočutje se nam vzbuja le iz nevolje, nezadovoljni smo z usodo, ki tako neusmiljeno biča trpina človeka! — Tu naj Meško malo preustvari svoje mnenje... svoje sodbe v človeškem življenju!

Kar se tiče sujetov v povestih, se opirajo ti iz večine na magično zapovednico ljubezen. —

To umetno uspavanje nas res utruja in nam zastre oči, da ne vidimo, kako se naši sosedje mastijo pri polnih mizah na naše stroške, dočim se plazimo mi pod mizami za drobtinami.

Koliko naših moči in energije se na ta način ubije. No, to je baš namen naših sovragov.

O uspehih v veliki politiki Slovenci riti ne govorimo; kaj takega ne morejo dosežati naši poslanci pri svoji najboljši volji. Zato pa smo se vrgli na domačo politiko, na dosego najprimitivnejših pravic, v nadi, da bodo oblasti vedele ceniti vsaj to našo skromnost ter nas podpirale. Varali smo se i tu!

Slovenci imamo gotovo dovolj večjih upravičenih zahtev, kakršne so naši predniki upali staviti pred polstoletjem, n. pr. „Zedinjeno Slovenijo“, slovensko univerzo itd. Mi smo pre-skromni, da bi si upali vztrajno povdarjati te zahteve. Omejili smo se le na splošno enako pravnost v uradih in javnosti. Niti tega nam ne dajo.

V politiki avstrijski ne velja verski izrek „Ponižnim se milost deli, oholim se zaustavlja“. Baš narobe je. Bolj oholi naroda gotovo ni pod solncem, kakor so naši Nemci; zato pa imajo tudi še celo več, kakor potrebujejo. Mi Slovenci pa, ki prosnjačimo za vsakega uradnika, dobimo polena pod noge.

Da ostanemo pri najnovejših škandalih! Ko je bilo izpraznjeno mesto višjega državnega pravdnika v Gradcu, katero mesto bi smeli Slovenci po naravnih potrebah za se zahtevati, šli so naši poslanci k pravosodnemu ministru, mu razložili, da je pod okrožjem graškega višjega državnega pravdnika pet pretežno slovenskih (Celje, Novo mesto, Ljubljana), dvoje nemško-slovenskih (Maribor, Celovec) in le dvoje nemških okrožnih sodišč (Gradec, Ljubno). Niso zahtevali naši poslanci na to mesto Slovenca, povdarjali so izrečno, da naj postane višji državni pravdnik Nemec, nacionalen Nemec, le slovenščine naj bo popolnoma vešč. Ali je še mogoče večje skromnosti!

Pravosodni minister je pritrdil, da je samo ob sebi umljivo, da zasede to mesto slovenščine vešč uradnik.

Kako daleč so šli slovenski posredovalci je dokaz to, da so predlagali v imenovanje tri stroge Nemce: Antona pl. Wurmserja, Jos. Pajka in Fr. Trenza.

A koga je predlagal grof Gleispach graškim višjim državnim pravdnikom? Trdega Nemca dr. Riglerja, ki slovenščine prav nič ne zna!

Kako se to strinja s pravosodjem, odgovarjajo naj poklicani faktorji. Čez polovico poslov pri višjem državnem pravdniku v Gradcu se tiče slovenskih aktov, ravno toliko je skoraj slovenskih časopisov, o katerih konfiskacijah bo imel odločevati Nemec dr. Rigler. Ali škoduje pri tem njegova jezikovna nezmožnost bolj pravosodju ali materijalno prizadetim, odgovarjajo naj prizadeti.

Pa uprav, to zna Meško slikati, kakor malokdo! In ali je ta ljubezen srečna ali nesrečna, grešna (!) ali negrešna, plemenita ali neplemenita, v tem sodijo posamezniki, vsak po svoje, — po svojih nazorih in po svojem stanu! — Eksistenca vseh je v temeljena; — pesnik pripovednik ima sedaj prosto voljo . . . prosto voljo nam je pustil Bog Stvarnik sam! — Vendar na čast Meškovega imenu bodi povedano, da je njegova Muza uprav v temu oziru nedotakljiva in lepa, — on kot umetnik dobro vé, kaj služi umetnosti. — Kdor bi ga radi onih večernih sestankov ali kratkih nedoraznih poljubov umeval krivo, — — — naj pomisli, — — da je življenje res takó in zaljubljeni so prav taki, kakršne nam v takih slučajih kaže Meško. — Življenje slikati tako, kakršno je, — zdi se mi za pisatelja najbolj ute meljeni princip!

Meško je koj začetkoma stopil v kolo Matičnih pisateljev. — Matica je pri nas nekaj literarni dom — pričenši od prvega zvezka — do zadnje knjige, ki jo je poslala Slovincem. — V beletristiki nam je „Matica“ pripravila nekako tesno postavo za bodočnost. — Pred tri-desetimi leti je bilo pač marsikaj drugače pri nas, nego je danes. Imeli smo še tedaj premalo delavcev na obširnem polju domovinskem

Slovenci smo zastavili vse moči tej točki, vlada nas je osmešila s kratko zavrnitvijo.

To se nam godi dan na dan pri vseh naših naporih, izsiliti od vlade vsaj ono malo, kar nam gre po državnih zakonih. Za tako poniževalno preziranje ljudskega prava vzdignil bi se pri vsakem drugem avstrijskem narodu vihar, ki bi majal vrtoglave smešitelje. Slovenci smo iz drugačnega lesa. Pri nas bo vsak večji list enkrat pribil to zapostavljenje, poslanci se bodo malo začudili možbesedam na Dunaju, potem pa bo šlo vse po starem tiru.

Druga takšna, če ne še večja krivica, je prepoved naše sokolske 10letnice v Celju. Za to prepoved so vedeli naši izvestni prijatelji — Bog nas varuj prijateljev z visokimi naslovi, sovražnikov se bomo že sami branili — celo pred novim letom. Ne čudimo se tedaj, da je šlo vse lepo po šabloni od celjskega magistrata do glavarstva, od glavarstva do namestništva. Bojimo se, da bodo tudi na Dunaju vzeli isti formular v roke, posebno če se bodo informirali pri „zaščitniku“ spodnještajarskih Slovincov. In kaj bo sledilo potem? Od zadnjega celjskega postopača, ki je grozil, do magistrata, ki je to grožnjo upošteval, do okrajnega glavarstva, ki se je na skrbljivost celjskih očetov sklicevalo, do namestništva, ki je oba poslušalo in tja do ministerstva, povsod se nam bodo rogali.

Najnovejši recept je jako po ceni. Par barab zagrozi z izgredu, in pokorno se vklanja vse instance, saj so Slovenci, ki se s tem ponižajo.

Kakor rečeno, zadnja beseda še ni izgovorjena, a toliko že rečemo danes, ako se naša slavnost res prepove, pustili bomo se nasprotnikom smejati, toča zadnji se bomo smejali — mi!

Oblastvenim ukrepom se bomo udali, tudi proti junakom z gorjačami ne bomo rabili ednakega orožja, ker je to za omikane Slovence vendar predebela „kultura“. Prijeli pa bomo za orožje, katero nam nikdo zabraniti ne more: organizovali bomo naše slovensko ljudstvo duševno in materijalno.

Kaj hočemo s tem povedati, nas bodo naši nasprotniki dovolj razumeli, če jim zakličemo „Merkur!“ Dandanes še, in kdo vé koliko let bi se nasprotni železni trgovini s svojimi uslužbenci vred debelo mastile s slovenskim denarjem, da ni prišlo lansko leto do skrajnosti, ki je narokovala Slovincem samoobrambo v trgovini že leza „Merkur“.

Nemci v Celju pa še imajo veliko trgovin in strok, katerih Slovenci nimamo. Na te smo Slovenci navezani. Dobro podpirani Nemci so vsled tega pijani ter nam kličejo pogin.

Da bi se slavnost dovolila, če bi pri tem pokazale naše oblasti resno voljo privoščiti nam ravnopravnost ter postavno preprečile, da bi se slavnost vršila brez napadov, dobili bi celjski Slovenci zaupanje do istih, ublažila pa bi se morda nekoliko tudi naša sodba o krvoločnosti

in prosili in iskali smo pomoči pri bratih Slovincih. — Kdo se ne spominja krasnih slovenskih povestij, obrazov kakor so: V terek in v petek, *) Dožečka, *) Taros Bulba, *) Kozaki v Carigradu, *) Tunzda, *) Termolama itd. * Rada je prinašala „Matica“ plodove, ki so vzrasli na slovenskih tleh; — — danes je prišla doba vračila, — danes ima „Matica“ že moči, s katerimi se lahko tudi ponaša med svojimi vrstnicami na iztočno slovenski zemlji, — v Rusiji. — Fr. Ks. Meško je prvi, katerega dela prevajajo Rusi na svoj jezik! — To rojaki moji, to je priznanje našemu novelistu, kakršnega med nami ne doživi kdor bodi! Če Rusi, ki imajo tako lepo in h krati tako veliko literaturo, če ta narod prevaja dela slovenskega pripovednika, potem, no, Slovenci moramo biti ponosni nanj, z nado še lahko pričakujemo od njega mnogo! — Mladi pisatelj bo opravičil naše nade; zato mu kličemo danes: Vztrajaj v lepem delu na blagor naše domovine! — Na mnoga leta!

* Imenovane povesti so v starejših letopisih „Slov. Matica“.

celjskih postopačev. Ostalo bi za sedaj samo pri „Merkurju“. Če se pa nam slavnost prepove, padle bodo vse te naše mile sodbe.

Prepričani bomo, da nam od drugod ni rešitve, kakor v lastni organizaciji. In smejali se bomo zadnji mi Slovenci!

Celjske in štajarske novice.

(Cesarjeva 70letnica.) Celje bude dne 17. t. m. na predvečer rojstnega dne našega cesarja razsvetljeno. Iz okolice in Savinjske doline pa smo dobili vest, da bodo goreli kresovi.

(Deželni zbori) se skličejo koncem meseca novembra, ko se prekine zasedanje državnega zbora.

(Imenovanje.) G. K. Ekl, državni pravdnik pri celjskem okrož. sodišču je imenovan dežel-nosodnim nadsvetnikom ter ostane pri tem sodišču. Državni pravdnik je postal dosedanjega namestnik dr. Bayer. Drugo izpraznjeno mesto sodnega svetnika pri tem sodišču je dobil sodnik pl. Sokoll iz Slov. Gradca. Premješčen je državnega pravdnika namestnik dr. A. Boschek iz Ljubnega v Celje. — Imenovanje je izpadlo tako „srečno“, kakor bi ne bilo slovenskih sodnikov, ne slovenskih — poslancev.

(Za „Slov. dijaški dom“ v Celju) nabrala je gospa Adela dr. Dečkova pri Slomšekovi slavnosti v Ponikvi dne 5. avgusta t. l. lepo svoto 409 K 10 v.

(Za družbo sv. Cirila in Metoda) nabrala je gospa Adela dr. Dečkova na potovanju k pariški razstavi 30 frankov, ter je iste izročila ženski podružnici celjski te družbe.

(Slomšekova podoba.) Da omogočimo vsakomur nakup podobe nepozabnega vladike Antona Martina Slomškega znižali smo ceno podobi pod lastno ceno ter je dobiti ista na figem usnjem papirju po tri goldinarje = 6 kron in pa po dva goldinarja = 4 krone, dokler je bode kaj pri trdki Dragotin Hribarju v Celju. Poština računa se posebej.

(Kako pridno se čitajo) listi kakor je „Štajerc“, — „giftna krot“, „Kmetijski prijatelj“ itd. imamo dokaz v tem, da nam je nek rojak izročil cel kup „Kmetškega prijatelja“, ki je izhajal leta 1882 v Celju in katerega so tudi povsod vsiljevali, tako tudi pošiljali nekemu boljšemu kmetu v ormoškem okraju, kateri je pa vsako številko lepo položil na stran, brez da bi jo pogledal in da list niti danes po preteku 20 let, prerezan ni.

(Celjskim nemčurjem se ne more ustreči.) Že so se veselili razni postopači v Celju, kako bodo izkoristili Slomšekovo slavnost za svoje razburjenje. Na stotine sumljivih pošasti se je zbralo pred kolodvorom čakajoč na izletnike. Mirno vedenje Slovincov jih je poparilo ter jim zmešalo račune. Zato pa se „celjska žaba“ grdo kremži, češ, da so bili Slovenci za to tihi, ker so prišli — žejni in lačni domov. Jezi se nad „gnusno treznostjo“ Slovincov, ker je pri Nemcih vendar navada, da se od slavnosti vračajo navadno — po štirih.

(Bralno društvo pri Sv. Martinu v Rožni dolini) priredi dne 12. t. m. po večernicah v Stožirjevih prostorih ljudsko veselico po tem-le sporedu: 1. „Zvezna“: ugl. A. Nedvčd, poje moški zbor. 2. Govor: Anton Martin Slomšek. 3. „Gluh mora biti“: burka v ednem dejanju. 4. „Pogled na nedolžno oko“: poje moški četverošpev, ugl. P. Hugolin Sattner. 5. „Prvikrat pri fotografu“: priredil R. Vaclavik, burka v ednem dejanju. 6. „Slovenac i Hrvat“: ugl. S. Vilhar, poje moški zbor. Vstopnina za kmete 10 kr., za gospodo 20 kr. Pri prosti zabavi petje domačega zbora in šaljiva tombola. Veselica se bode pa le tedaj dobro obnesla, če se je rodoljubi udeležijo kolikor mogoče mnogoštevilno. Naj bi bila ta slavnost ravno Celjanom dobro došla, ker — — — no — saj se poznamo. Torej na svidenje v Rožni dolini!

(Požar.) Dne 7. t. m. dopoldne nastal je požar v Ostrožnem, ki je upepelil pet poslopij posestnikoma Vrečerju in Piklu, in sicer edno hišo, dva kozolca in dva hleva. Zažgal je triletni deček.

(Ponkovški župan), ki je pozdravil Slomšekove čestilce, se ne zove Podgoršek nego Mlakar. G. Podgoršek je le pred njim županoval.

(Ponikva.) Pri sestanku Ponkovljanov akademikov in srednješolcev na predvečer Slomškove slavnosti se je sklenilo ustanoviti „Slomškovo ustanovo“ za revne slovenske dijake iz Ponikve ali iz Južnega Štajerja. Omenjeni so položili temelj ter bde v to svrhu izvoljeni odbor, obstoječ iz g. Franceta Podgorškega, pol. svet. kot predsednika ter g. Rade Marzidovškega, vojni duh., Josipa Podgorškega, kr. prof. in Ivana Zabukovškega, cand. iur. storil potrebne korake, da se nabere potrebna svota. P. T. slov. ročoljubi se opozarjajo, naj se o različnih prilikah spominjajo zaklada za Slomškovo ustanovo.

(Slomškova „Ljudska knjižnica“.) V spomin Slomškove stoletnice sklenili so ponkovski akademiki in srednješolci na predlog g. pol. svet. Fr. Podgorškega ustanoviti „Ljudsko knjižnico“. Upati je, da se izroči že tekom letošnjega leta ljudstvu v porabo.

(Hranilnica in posojilnica v Laškem trgu) zboruje v nedeljo dne 19. t. m.

(Bralno društvo v Studenicih) priredi v sredo dne 15. t. m. popoldne „Slomškovo slavnost“. Na sporedu je petje, deklamacije, gledališka igra, šaljiva pošta. K udeležitvi vabi odbor.

(Iz Slov. Bistrice.) Čitalnica v Slovenski Bistrici priredi dne 26. avgusta t. l. veliko Slomškovo slavnost. Slavna posojilnica je pripravila nalašč zato pokrit prostor, da se bo slovesnost vršila ob vsakem vremenu. Svirala bode narodna celjska godba. Natančnejši spored se objavi pozneje. Na obilno udeležbo vabi vladno odbor.

(V rogaško Slatino) je prišlo do 4. t. m. 430 strank z 2190 osebami. Tako število se že nekaj let ni doseglo o tem času.

(Škof Strossmayer zadnjič na Slatini.) Celih 40 let prihaja vsako poletje jugoslovanski ljubljene biskup Juraj Strossmayer na Slatino. Njegova velika zasluga je, da se je to letovišče na slovenskih tleh tako lepo povzdignilo, kajti njemu na ljubo začeli so prihajati tako mnogoštevilo Hrvatje in Slovenci na Slatino. Zадnja leta pa mu v zahvalo nemška klika, ki ima dolžnost, skrbeti za povzdigo tega letovišča, greni bivanje na Slatini z vsemi mogočimi nadlegovanji. A še ni dovolj temu, v graške liste pišejo slatinski harlekini o Strossmayerju, kakor o vsiljencu, ki dela zdražbo s panslavistično agitacijo. Nesramno natolcevanje izvira od tod, ker se prihajajo vsako leto sosednji hrvaški ročoljubi poklanjat svojemu velikemu dobrotniku. Častitljivemu starčku Strossmayerju je preveč grde, nemške gonje ter ne pride nikoli več na Slatino. Dolžnost slovenskih ročoljubov bi bila, da mu napravijo ob letošnji odhodnici prijazni dokaz, kako ljub in pomenljiv je bil njegov mnogoletni obisk na slovenski zemlji.

(Rajhenburška čitalnica) je imela v nedeljo lepo zabavo, ki se je bila sicer prehitro in brez posebnih priprav priredila. Govor o Slomšku je v obče ugajal in krški pevci, katerim se s tem za njih trud presrečno zahvaljujemo, so pod vodstvom neumornega in spretnega pevovodje g. Kosa prav dobro peli. Čeravno je bilo radi neugodnega vremena le malo členov in gostov navzočih, vendar se nadjamo, da se bo čitalnica, ki si je omislila zdaj dovolj časopisov, na novo oživela.

(Okrajna učiteljska konferenca na Vidmu) za okraje Sevnica, Kozje in Brežice se je vršila dne 4. t. m. pod predsedništvom c. kr. okrajnega šolskega nadzornika Gustava Voduseka.

(Čitalnica v Brežicah) vabi na veliki koncert čitalniškega pevskega zbora s sodelovanjem slavne godbe c. kr. priv. meščanske garde koštanjeviške dne 12. avgusta 1900 na vrtu „Na rodnega doma“ v prid cerkvenemu stavbinskemu društvu v Brežicah. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 1 K, za kmete 40 v. Z ozirom na blagi namen se preplačila hvaležno sprejmejo. Koncert se vrši ob vsakem vremenu. Odbor.

(Toča v brežiškem okraju) ni napravila toliko škode, kakor se je v začetku poročalo. V Sromljah n. pr. in v sosednjih občinah ni skoraj nič škodovala vinogradom, temveč se trte kar šibe grozdja, tako, da je pričakovati prav bogate trgatve, ako ne pride kaj neugodnega vmes. Zato se trgovci že sedaj opozarjajo, da pridejo v jeseni po izborni vinski pridelek v te kraje. Naj pa ne jemljejo vinskih mešetarev s

seboj, posebno znani brežiški nemškutar ni v teh krajih nič kaj priljubljen ter bi več škodoval nego koristil.

(Iz Sromelj) nam piše prijatelj, da je tudi tja našla pot „giftna krota“ iz Ptuj, da pa so jo zavedni Slovenci kratkoma poslali nazaj. Značilno je, da razširja „Štajerca“ brežiški veletržec z jajci, znani Matajs, ki to cunjkar siplje med kmečke kupovalce; baje dobiva v ta namen po 100 iztisov. Ta trgovec že sedaj ne potrebuje več toliko trgovskih pomočnikov, kakor v dobrih starih časih, „Štajero“ pa mu bo še sedanje odjemalce pregnal.

(Razširjena šola.) Deželni šolski svet štajarski je razširil dvorazredno ljudsko šolo pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju v trirazrednico.

(Vabilo) k veselici, katero priredi bralno društvo v Križevcih s sodelovanjem dijakov dne 15. avgusta t. l. Mnogobrojni spored z gledališko igro: „Telegram“. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Vstopnina: 1 in 2 vrsta 60 v, ostale vrste po 40 v, stojišča po 20 v. Dijaki so vstopnine prosti.

(Vremenska postaja na Cvenu) beleži v mesecu juliju t. l.: Povprečna toplota 22°0 C. Najvišja toplota dne 28. ob 2. h. p. m. 31°2 C. Najnižja toplota dne 8. ob 7. h. a. m. 12°4 C. Največ padavin dne 6. 31.1 mm. Vsota padavin 61.5 mm. Število dni s padavinami 8, z meglo 2, z nevihto 6. Povprečna oblačnost 3.7.

(Posvečenje frančiškanske cerkve v Mariboru.) Lavantinski knezoškof bode posvetil jutri dne 11. t. m. prekrasno novo Marijino cerkev očetov frančiškanov v Mariboru. Posvečen bo ta dan glavni altar Marije Milosti, v nedeljo se blagoslovita stranska altara sv. Antona Padovanskega in sv. Filomene.

(Iz Maribora.) V krasnem „Narodnem domu“ je 8. in 9. t. m. bilo zborovanje slovenskih posojilničarjev in slovenskih učiteljev. Shod posojilničarjev ni bil obilo obiskan. Učiteljev je došlo prvi dan blizu sto, drugi dan bilo jih je čez 200. V sredo 8. t. m. je bil zvečer razgovor o opravičnih zadevah učiteljske „Zaveze“, o listih: „Učiteljski Tovariš“, „Popotnik“ in „Zvonček“. V četrtek 9. t. m. je bilo glavno zborovanje dopoldne ob 10. uri, zvečer pa koncert. Učiteljstvo se divi krasnim prostorom v prelepem „Narodnem domu“.

(Samomor.) V Mariboru se je ustrelil postrežek Marko Leskover, ker je zgubil službo.

(Na graškem vseučilišču) je bilo v pretečenem letu promoviranih doktorjem: 111 juristov, 93 medicincev, 8 filozofov in 5 bogoslovcev.

(Gozdarska šola v Brucku.) Štajarski deželni odbor je imenoval ravnateljem novo ustanovljene gozdarske šole v Brucku profesorja gozdarske šole v Moravski Belocerkvi g. Antona Jugovica, in sicer v 7. činovnem razredu.

Šola in dom.

(Slomšku v spomin o 100letnici njegovega rojstva spisal slovenski učitelj.)

„Danes mi ne pojdeš v šolo! Ostani doma, pojdeš z menoj v vrh — viničarijo, kjer imam kopače, da nam bodeš pri rokah, če bomo česa potrebovali!“ so mi dejali oče pred zajutrekom.

Nisem upal ugovarjati strogemu očetovemu povelju, udal sem se. V srcu pa me je nekaj tiščalo, rad bi bil v šoli, saj so nam dobri gosp. učitelji uprav za danes obljubili pripovedovati o Slomšku, velič: „Pridite mi za gotovo vsi v šolo!“

Naš g. učitelj so znali tako mično pripovedovati, da me je kar vlekle v šolo, rad sem jih imel, bili so mi takorekoč dušni oče. Prvo krat ste se v meni bojevali nasprotni povelji: „Ostani doma!“ „Pridite vsi v šolo!“ Nastal je boj. . . .

Ura za odhod v šolo se bliža, a v srcu se še bije boj. Zmaga je negotova. Oče so odišli naprej v vrh in to je bilo odločilno, kam se bode zmaga naklonila. Vzamem torbo s knjigami ter jo poberem tihoma na pot v šolo. Zmagalo je učiteljevo povelje.

S strahom sem pričakoval zvečer očeta doma, misleč, da dobim za svojo nepokorščino pošteno plačilo. Toda niti besedice mi niso omenili, a jaz sem seveda najraje o tem molčal. Veselil sem se svoje zmage.

Kakor sem pozneje izvedel, so nosili mati opoldne v vrh kopačem obed, zagovarjali so pri očetu mojo gorečnost do šole. Vesela sta me bila oba.

Prihodnjo nedeljo popoldne pa sem moral očetu v senci na trati pred hišo pripovedovati, o čem in kaj smo se v minulem tednu v šoli učili. Z otročjo navdušenostjo sem jim pripovedoval, kar sem v šoli slišal o Slomšku, o njegovem življenju in delovanju. Poslušali so me s tiho zadovoljnostjo. A ko sem omenil, kako je Slomšek kot deček moral očetu pri oranju vole goniti, kako je med tem delom segal z drugo roko v žep po zavito knjigo, da bi med delom skrivaj pogledal v njo, kako je bil radi tega od očeta kregan, da, skoro tepen, češ, „kmet mi bodeš, mestni gospodje nosijo knjige seboj, zato mi ne smeš nikoli več nobene knjige seboj jemati,“ takrat so mojemu očetu zalesketale v očeh svitle solze. Morda so si mislili, da utegnem tudi jaz kedaj imeniten postati, ker sem silil v šolo. . . .

Vsak oče in mati namreč upata na dobro in na najboljšo prihodnost svojih otrok.

Ko bi le nobenih staršev upanje ne varalo!

Hotel sem vstopiti v gimnazijo, a oče so branili, izgovarjaje se, da ne bodo mogli premagovati „študentovskih“ stroškov. Kaj je torej storiti?

Mati mi oskrbe skrivaj krstni list in šolsko sprichevalo, stisnejo mi v roko dva stara tolarja križaka, katera so mi kot krstno vezilo shranjevali ter mi dovolijo iti peš s sosedovim dijakom v 12 ur oddaljeno mesto na Hrvaškem. To je bilo toliko lažje, ker so bili oče v istem času po nekem opravku več dni od doma.

Komaj so me na gimnaziji na podlagi dobro prebitega sprejemnega izpita sprejeli, so bili že oče za menoj, da bi me odvedli domu. A ravnatelj in profesorji, katerim je moja odločnost in hrepenenje po „študiranju“ nad vse ugajala, so očeta kratkoma zavrnila, da križakov ne dajo nazaj ter so jih pregovorili z obljubami, da mi bodo oskrbeli brezplačno hrano. To je pomagalo. Postal sem srečen „študent“.

Opoldne sem kosil pri najodličnejših mestnih družinah, za zajuterk, južino in večerjo pa sem gladoval. Bal sem se očetu zaupati svoje pomanjkanje; ker bi me sicer gotovo hoteli domu vzeti, saj so jedva premagovali troške za stanovanje, obleko in knjige. Zlagal sem se jim torej, da imam vso hrano zastoj. Laž je veliko zlo, hujše nego „glad!“ Tako sem v pomanjkanju dovršil 4 gimnazijske razrede z odliko. Težko je šlo! Bojeval sem se pogosto z mislijo: „Vrni se domu, kjer ti ne bode treba gladovali in ne biti odvisen od bogatašev.“ V takih dušnih bojih je v meni vselej zmagal — Slomšek.

Slomšek, uzor slovenskega dijaka!

Pogosto sem se v daševnem boju spominjal na učiteljevo pripovedovanje v ljudski šoli kako je Slomšek moral premagovati vsakojake neprilike in to mi je jačilo pogum: ne odnehati, dokler ne dosežem svojega cilja. Prebirajočemu Slomškov životopis in njegove spise o šoli, se mi je začelo vzbujati veselje do učiteljskega poklica. Saj je stalo v njih zapisano: „Zlati nauk več velja, kakor zlat denar, pa še več so učitelji vredni, ki skrbijo za vzgojo mladine,“ nadalje: „Učitelj v tistem naznanem kraju dobro sadi in zaliva, skrbi za boljše ljudi in boljše čase.“

Srce mi je bilo mehko kot vosek, in Slomšek je vtisnil v njega odtisek svojih misli, svojega čutenja.

Zlati nauki Slomškovih spisov in pa misel, da si lahko okrajšan pomanjkanje v svojem „študiranju“ z vatopom v učiteljske, kjer dobim državno štipendijo, so v meni dozoreli dolgo namišljeni sklep, posvetiti se učiteljstvu.

Zgodil se je novi obrat v teku mojega mladostnega življenja. Mesto v 5. gimnazijski razred sem vstopil v učiteljske v Ljubljani.

Vozeč se po južni železnici mimo Ponikve, sem nestrpno upiral svoj pogled na cerkev sv. Ožbalta na griču, podružnico ponkovške farne cerkve, kjer je Slomšek kot pastir na cerkvenih stopnicah svojim tovarišem na paši pridigoval in že takrat kazal, da tiči v njem velik govornik, ki je pozneje govoril ljudstvu „kakor bi rožce

* Nositi sem moral iz gorečnosti do učenja oboje.

sadil". Moje oko je iskalo s hrepenenjem in ne mirom rojstno hišo Slomšekovo! Glej jo, tamkaj le se beli lepa zidana kmetijska hiša z gospodar skimi poslopji! Spominska plošča je ob železniški strani vzdignjena na nji!

Tu si torej tekla zibelka velikega slovenskega moža, čegar življenje je tako mogočno vplivalo na moje srce, da sem hotel postati učitelj!

Postal sem učitelj z dušo in telesom!

V očeh ljubih otrok gledam pomlajeno dušo slovenskega naroda!

V otrocih iščem talente, ne bi li v njih zasledil Slomškovih naslednikov, če tudi v manjšem smislu. In če jih zasledim, podvojim za nje svojo skrb ter prigovarjam staršem, naj dajo svojega nadarjenca v šole; kajti slovenski narod potrebuje rodoljubnih uradnikov, profesorjev, duhovnikov, učiteljev, odvetnikov, zdravnikov, trgovcev itd. Drugim prigovarjam: Postani rokodelac, obrtnik, kmet! Rokodelstvo, kmetijstvo, kakor tudi vsi drugi stanovi ustvarjajo narod; zato moramo, kakor je rekel Slomšek, skrbeti za dober naraščaj vsakega stanu.

Prihodnost našega naroda je odvisna od šole; zato moramo doseči popolnoma slovenske ljudske, meščanske, obrtne, srednje in visoke šole. Narod, ki ima svojo šolo, sme mirno zreti v svojo prihodnost.

Za Slomškovega časa je bilo po Slovenskem malo ljudskih šol. Dalekovidni mož je uvidel, da narod brez šole propade; zato je kot semeniški špiritual prosil in nagovarjal svoje bogoslovce, naj bi kot bodoči duhovniki vsaj ob nedeljah zbirali otroke in jih poučevali v najpotrebnejših znanostih, rekoč:

"Vsak duhovnik naj bode ob ednem tudi učitelj! V krajih, kjer še ni šole, je sveta duhovnikova dolžnost, da poučuje mladino, dokler ni mogoče, da se v tistem kraju odpre redna šola. Kjer pa zaradi težkih razmer ne more obstati vsakdanja šola, naj se odpre nedeljska šola. Duhovniki, ali morete gledati revno ljudstvo, katero brez vsake izobrazbe duševno propada?"

V svojih "Drobtinicah" poziva škof Slomšek Slovence, v prvi vrsti župane in sploh občinske odbornike, naj skrbijo, da bodo otroci vedno šolo obiskovali.

Šole po Slovenskem morajo biti slovenske, kakor so na Nemškem nemške, na Francoskem francoske, na Italijanskem italijanske itd. je povdarjal Slomšek, nadalje je pisal:

"Velik in neprecenljiv zaklad je Slovencu materni jezik, naj ga le sam ne pokoplje v zemljo pozabljenosti, nemarnemu hlapcu podoben!"

Slomšek je postal leta 1844. šolski nadzornik za vso lavantinsko škofijo in se je močno trudil za ustanovitev ljudskih šol. Rad je prihajal v šolo. Učiteljem je bil prijateljski naklonjen, pomagal jim je v besedi in djanju. Spisal jim je knjigo: "Blaže in Nežica v nedeljski šoli", ki je zaslovela daleč po svetu, v nji pravi: "Hočeš li druge učiti in biti moder učitelj, uči se sam rad, naj le dobro seme na dobro zemljo pade, imej si v rokah sevko ali sejavnik", dalje: "Kakor ljubo solnce zemljo očivilja, katero obsije, tako naj vsak učitelj oveseljuje šolo, v katero pride."

V zadevi šolskih poslopij je rekel: "Lepa cerkev in lepa šola sta najlepši kinč fare."

Slovenske občine! Iz Slomškega vam sije solnce rodoljublja, on vam kaže pot, po kateri vam je hoditi, da dosežete boljšo prihodnost slovenskega naroda. Vladika Slomšek vam o stoletnici svojega rojstva kliče: "Ustanavljajte slovenske šole, skrbite za dobro narodno učiteljstvo! Zahtevajte od deželnih zborov in vlade slovenskih meščanskih, obrtnih, srednjih in visokih šol!" (Dalje prih.)

Druge slovenske novice.

(Odlikovanje.) Cesar je podelil ljubljanskemu profesorju, našemu rojaku g. Maksu Peteršniku, ob priliki umirovljenja, viteški križec Franc Jožefovega reda.

(Premeščen) je deželni svetnik in načelnik okrajnega sodišča v Idriji, gosp. Fran Vedernjak k deželnemu sodišču v Ljubljano.

(Nova prometna sredstva v Ljubljani.) Mesto dosedanega lesenega mesarskega mostu se zgradi v kratkem popolnoma modeten most.

— Velikega pomena je tlakovanje ljubljanskih ulic z asfaltom. Najprej so se tlakovale Šelen- ulice z asfaltom. Najprej so se tlakovale Šelen- burgove ulice, sedaj prično z Wolfovimi ulicami. (Mestna posredovalnica za delo in službe v Ljubljani) je dobila od svojega poslovanja, t. j. od 4. januarja do 3. avgusta 1979 prošnji za delo in 1787 deloponudb. 3090 delavcem je bilo 1074 služeb odkazanih, sprejelo se je v 1168 slučajih.

(Poslanec Lenarčič nevarno bolan.) Na svojem potovanju v Pariz obolel je nenadoma kranjski deželni poslanec Lenarčič nevarno za legarjem. Delavnemu poslancu in vzornemu rodoljubu želimo skoraj okrevanja.

(Strela je udarila) pretečeno soboto v graščinski kozolec v Fužinah pri Ljubljani. Ističasno je ušla strela tudi kozolec posestnika Kačarja v Šmartnem ob Savi. Oba požara sta razsvetljevala celo okolico okoli Dev. Marijev v Pulju.

(Nova cerkev v Šmartnem pri Litiji) je dobila razpoke ter se je levi stolp nekoliko nagnil, še predno je zgradba povsem dovršena.

(Ubil se je) dne 2. t. m. v Žužemberku 80letni pastir Anton Eršte iz Št. Petra pri Novem mestu. Padel je z ležišča na hlevu.

(V Ravnem pri Krškem) dobijo vodovod. (Konjska dirka v Št. Jerneju na Dolenjskem) se vrši 16. septembra t. l.

(Shod v Novem mestu.) Pretečeno soboto je sklical dvorni svetnik in državni poslanec g. Fr. Šuklje shod volilcev iz Višnje gore, Črnomlja, Metlike in Novega mesta. Sklicatelj je v svojem govoru tudi trpko obsodil kranjski prepir in dokazuje obema strankama prenapleno postopanje.

(Celovski mestni svet) je poklonil za 70letnico cesarjevega rojstva 10.000 kron kot prispevek za ustanovo "Cesar Franc Jožefove sirotišnice."

(Žalovanje po zapovedi) Nikdar si ni nadelo tržaško mesto tako vseobčno žalno ob leko, kakor o smrti italijanskega kralja Umberta — ne govoreč o priliki smrti naše cesarice, ko se ni Trst prav nič spomil žalovanja. A ne samo v mestu tudi na okolico in Primorje sploh je znal tržaški magistrat "vplivati", da se vidi povsod prisiljeni jok, kajti črne zastave morajo nositi vsa javna poslopja.

(Detomor.) Na Placuti pri Gorici je neka Marija Luznik umorila svojega otroka, razrezala ga na kosce ter ga pometala v stranišče.

(Slovensko društvo "Zvezda" na Dunaju) si je omislilo krasne razglednice s slovenskim napisom v narodnih barvah, ter nam je poslalo edno z mnogobrojnimi podpisi naših dunajskih rojakov.

Dopisi.

Iz Kozjega. Gospod urednik! V edni zadnjih števil "Domovine" dali ste prostora nekemu dopisu, ki zahteva, da se pri nas vsi samonemški napisi odstranijo. Jako dobro! Toda tiča spoznamo na perji. Vaš dopisnik je hotel samo opravičevati samonemško sodnijsko tablo, češ, naj se preje vsi drugi ednaki madeži odpravijo ali pa: Zakaj bi jaz N. N. bil bolj katoliški kot papež sam? Vašemu dopisniku bode povedano, da bomo njegov svet upoštevali in pri tem postopali tako, da marsikomu ne bo všeč. Saj nas Vaš dopisnik uči, da so vsi ti samonemški napisi nedostatki in "stari grehi", katere je treba pomesti. Pri tem pa bo prišla tudi sodnijska tabla na vrsto, ali bo to Vašemu dopisniku prav ali ne. Vaš dopisnik našel je vse samonemške napise v našem trgu, tudi napis "k. k. Notariat". Ako bi bil naš notar dosti takten, bi ga sam nadomestil z dvojezičnim; saj vendar uraduje notar s samimi Slovenci in živi od samih Slovencev. Toda od njega ne bomo taktnosti pričakovali pač pa bomo zahtevali od višjih oblastnij, da se med nami Slovenci cesarski in kraljevi notariji ne bodo šopirili nam v zasmeh s samonemškimi napisi. Vi pa, ki imate opravila v "k. k. Notariatu" našega Leona, zahtevajte vedno slovensko uradovanje, potem se bo ta možek morda spomnil stare resnice: Čegar kruh ješ, tega jezik spoštuj.

Nekih napisov pa je Vaš vneti dopisnik vendar pozabil. To so naši ulični napisi in hišne tablice. Na ogromni večini teh tablic vidiš sa-

monemški "Drachenburg". Slovenci, občinski odbori! Takoj na noge, da se ta nečuvni madež izbriše. "Kd r. zaničuje se sam, podlaga je tuj- čevi peti."

Se drug madež mora se odpraviti. Soba v slovenski gostilni Franca Gučka, v kateri se vsaki dan zbiramo, ima napis "Extrazimmer". Tudi "stari greh", ki pa naše nemškutarje močno vabi, pa se tam šopirijo kakor doma. Soba bralnega društva je itak premajhna; napravimo tedaj iz gornjega "Extrazimmer" nekako "čitalnico", ki ne bo imela na nemškutarje take privlačne moči, kakor sedanja sicer grozno lepa (?) nemška beseda: "Extrazimmer". Naj se zgodi!

Zagreb. (Nadaljevanje.) Vlastislav Vim- pulšek predlaga, naj se sklene resolucija, da bi bili veljavni izpiti položeni na zagrebškem vseučilišču tudi v Cislajtani. Slovenec Evgen Staré razvija v dolgem govoru obširno zgodovino slovenske univerze. Slovenski poslanci so vsemu krivi, oni so se le kavsali za drobtinice, vprašanja, kakor je ono o slovenski univerzi. Pozabil je le govornik omeniti tudi onega kranjskega politika, ki je v odločilnem trenutku s svojimi intrigami celo zadevo pokopal. Abiturijent Vodusek bi moral govoriti o prvi točki namreč o "Zajednici hrvatskega in slovenskega naroda" takoj po Matičevem govoru. Toda on je bil odsoten. Šele sedaj je nastopil in začel govoriti. Komisar vstane in izjavi da tega ne more dopustiti, ker ni več prva točka na dnevnem redu. Predsednik se opravičuje in se noče udati komisarju. Sotrudnik "Obzora" šepeta komisarju nekaj na uho. Dijaki se dvignejo in začnejo ropotati s stoli. Siten šunder se razlega po dvorani. Komisar namigne detektivu, ki stoji v kotu z ogromno gorjačo v roki. Čujejo se glasni in burni klici. Edno minuto pozneje razpusti komisar v imenu zakona shod. Parola, katero je izdal dijaški odbor, veli, da naj se podajo vsi k mestnemu načelniku pred rotovž. Radovedno so gledali Zagrebčani dolgo vrsto razburjenih dijakov. Dolgo smo čakali pred rotovžem. Solnce je silno pripekalo. Hrvati so nas nagovarjali, naj bomo mirni. Deputacije ni župan takoj sprejel. Redarji so zahtevali, da naj odidemo. Po dolgem brezuspešnem čakanju smo se podali k Lobetu, kjer je bilo nameravano prirediti banket. Končno se raznese novica, da je župan deputacijo sprejel in da je zaukazal, da ne smemo biti Slovenci jutri več v Zagrebu. Ljudska slavnost je prepovedana. Nekoliko časa pozneje smo pa že imeli pismeni odlok slavnega mestnega načelnika, bivšega uradnika g. Mošin skyja de Zagrabvar v rokah. Vse je bilo ogorčeno. Gromki "živio"-klici so odmevali po dvorani, ko sta vstopila urednik "Vienca", unijatski pop Hranilović in znani urednik "Obzora", steber cele obzoraške stranke g. Pasarić. Napitnica se je vršila po napitnici. Prepričali smo se, da smo v klasični deželi napitnic, ko smo poslušali napitnice ne le hrvatskih veljakov, ampak tudi one lastnih drugov. Sijajen je bil govor Hranilovićev. Naglašal je, da hrvatski narod, ki se je toliko vekov boril za krst slavni in slobodo zlato, nima dandanes toliko slobode, da bi javno pozdravljali svoje istokrvne brate in se z njimi posvetoval o lastni sreči. Komaj so stopili dijaki takorekoč v življenje, in že so se prepričali, s kakimi potežkočami se imajo boriti. Govornik se raduje dejstvu, da mora tujec že uvažati in ovire stavljati mladini, ki je komaj prestopila šolski prag. "Ako se nas starih niso bali, vas mladih se pa že zdaj bojijo. In to je dober znak za bodočnost." Burna ovacija je sledila divnemu govoru. Tudi g. Pasarić je prijel za besedo. Dijaki so se zahvalili govorniku z živahnim ploskanjem. Sklenilo se je odposlati biskupu Strossmayerju brzojavni pozdrav. Slednjič se je vzdignil predsednik "Save" Kersnik in omenil, da imamo tudi mi Slovenci, istotako kakor Hrvati Strossmayerja, svojega velezaslužnega moža, in ta mož je dr. I. Tavčar, ter predlagal, da se tudi njemu odpošlje brzojavka. Skoraj vsi obmejni slovenski dijaki so pa bili v tem trenutku slučajno zbrani okoli nekega okna. Takoj so se začeli v dvorani glasni klici: Ne ednoglasno sprejeto!

Zvečer se je pričel komers. Med prisotnimi smo opazili urednika priljubljenega lista "Doma" dr. Radića s soprogo. G. Pasarić je imenoval da-

našnji dan najlepši dan svojega življenja; natančno se je na pogovor: Mlada leta, mlada sveta. Dr. Radić je pa odgovoril na opazko slov. dijaka Pestotnika, da se mora inteligenca narodu približevati. Govoril je polagoma, mirno, skoraj flegmatično, zamežikoval je z očmi, ki so potem se svetile in izražale nado v bodočnost. Vsaka njegova beseda je imela važen pomen, v vsakem stavku je bila skrita plemenita misel. Prednost je komers zaključil je stopil se mlad delavec na stol, spominjal se shoda na Sušaku in nas zaklinjal, da naj ne pozabimo na potlačenega, mučeniškega seljaka.

Vladni krogi so se čez noč spametovali in nas niso pregnali tja preko kalne Sotle, od koder smo prišli. Na našem programu je bila nadalje točka obiskati hrvatske kulturne zavode. Srbska cerkev, kjer smo poslušali nekoliko časa staroslovensko mašo, nam je dala povod, da smo govorili o razmerju med Hrvati in Srbi. Dovolite, da dostavim nekaj dialog med Hrvati in nami.

„Srbi si prilastujejo Bosno.“ „Dobro ali vaš Starčević imenuje Srbijo hrvatsko pokrajino.“ — „Srbi ne pripoznajo naše trobojnice.“ „To je pa vendar smešna malenkost, kavsati in ravšati se pač radi tega ni treba, ali je ta ali ona barva na strani ali v sredi.“ — „Srbi rečejo da so plitvička jezera njihova.“ Mi Slovenci bi pa v tem slučaju na primer imenovali ta jezera slovenska jezera. In ta spor je končan.“ Vedno je zbijal na površje pravaški fanatizem.

Ljudska slavnost v Streljani se je vrlo posrečila. Vse je bilo natlačeno. Drazestne Hrvatice so prodajale karte za tombolo. Urad šaljivih brzojavk je imel mnogo posla. Posebno naš vrli Čeh Zigmund ni zlahka odgovoril na vse one brzojavke, katere so mu poslane nežne roke.

Ni mogoče zanikati, da bode imel ta stanek jako ugodnih posledic v svrhu vedno intenzivnejšega približevanja hrvatskih in slovenskih dijakov. Ako bi ostali naši slovenski dijaki le še tri dni v Zagrebu, pozabili bi se celo slovenščino. S hrvatskimi drugovi so se pogovarjali, kakor da bi bili rojeni Hrvati. Ko so zapustili Slovenci Zagreb dobre volje in s praznimi žepi, govorili so že med seboj hrvatsko!

Pričakovali smo sicer, da se bode na sestanku tudi razpravljalo o gospodarskih ramerah in o kočljivem sporu srbo hrvatskem. Naša želja se ni uresničila! Tešimo se pa, da si pridobimo, katerim je te dni bila prva in zadnja beseda neka meglena „navdušenost“, v najkrajšem času smisel za realne zahteve modernega življenja.

Narodno-gospodarske novice.

Kaj je vzrok, da listje na trtah rumeno postane.

V mnogih krajih se zapazi po naših vinogradih, da listje na trtah v poletnem ali morda že v spomladanskem času kmalu ko ozeleni začne porumenevati.

Navadno pravijo vinogradniki tej bolezni bledica ali pa tudi kloroza. V početku obledijo najvišji rastoči listi. Ako listje bolj natanko ogledujemo, vidimo, da ni normalno rumeno kakor se to v jeseni vidi, ampak okoli robov je še zeleno. Okoli takšnih trt raste najbolj lapuh in preslica in zemlja je ondi težka, vlažna ali močvirna. Trte pa tudi rumenevajo, ako se je spomladi okopavalo v mokroti ali celo v dežju s tem se je zemljo z vedno hojo stlačilo in preobila mokrota, katera je v zemlji, ne more shla pevat. Da se pa bledenje ustavi, oziroma zabrani, naj se v lepem vremenu zopet še enkrat okopje. Sicer naj bi pa vinogradniki strogo pazili, da se v mokroti nobeno delo ne opravlja v vinogradu.

Nastane pa tudi bledica ali kloroza tam, kjer ni vzrok močvirna ali težka zemlja, niti okopavanje v mokrotnem vremenu. Tako naj demo trte že spomladi, katerih listje postane rumenkasto in velo, raste slabo in v jeseni prej odpade kakor po navadi. Temu bode vzrok pač najhujši sovražnik trtoreje, namreč trtna ali korenična uš. Zopet v krajih, kjer so vinogradi v kamnitem svetu, vidi se v večjih mestih rumene trte. To pa vsled tega, ker jim potrebne hrane primanjkuje. Priporoča se take trte, katere so porumenele zaradi pomanjkanja hrane, da se jih večkrat z gnojnico zalije.

Pri ameriških sortah se tudi opazi bledica. Tako se je dokazalo s takojmerovanjem kalci metrom, s katerim se določi, koliko je apnenika v zemlji, da ameriški sorti „solonis“ in „ripa-rija portalis“ ne uspevajo dobro v zemlji, v kateri se nahaja obilo apnenika, napade jih temveč bledica. Zaradi tega je pri zasajanju novih vinogradov strogo paziti, da jemljemo podlage od sort oziroma, da jih sadimo v svet, v katerem bodo dobro uspevale. V svetu, kjer je dosti apnenika, se priporoča saditi „rupestris monticola“. Ona je popolnoma neobčutljiva proti bledici ali klorozi.

Politični pregled.

(50letnica Strossmayerjevega škofovanja) se vrši dne 2. septembra t. l. Slovencem je dolžnost, da pri tej priliki vrnejo Hrvatom čustvovanje, ki so ga pokazali na naši Slomšekovi slavnosti.

(Obsojen urednik.) Urednik „Parlamentärja“ na Dunaju, dr. Živny, je bil dne 8. t. m. radi žaljenja Veličanstva obsojen v šestmesečno poostreno ječo. Razžaljenje je izrekel na nekem shodu na Dunaju.

(Češki profesor Masaryk) se poteguje za državnozborni mandat v peti kuriji za Brno, in sicer v taboru socijalnih demokratov. Njemu na ljubo odloži mandat socijalni demokrat Hybeš.

(Ogrski državni zbor.) Kakor o avstrijskem parlamentu, govori se tudi o ogrskem državnem zboru, da se meseca oktobra razpusti ter se vrše v novembru nove volitve. Liberalna stranka se boji, da ji odvzamejo pri tej priliki razni narodni klubi, ljudska in katoliška stranka več mandatov, zato je že sedaj začela z brezobzirnimi agitacijami.

(Rusini nazadujejo.) V Galiciji je 43% Rusinov in samo 12% Židov, vendar je v srednjih šolah več židovske nego rusinske mladine. Še slabše se godi Rusinom na Rumunskem. Od 4.789.042 rumunskih kmetov ne zna čitati ne pisati 4.243.320 oseb, tedaj 88 1/2%.

(Poroča srbskega kralja Aleksandra) se je vršila pretečeno nedeljo v Belgradu. K tej slavnosti je prišlo v prestolico nad 30.000 oseb. Poročil ju je metropolit Inocenc. Nova kraljica Draga si je izprosila od kralja za poročno darilo — pomiloščenje vseh oseb, ki so zaprte zaradi „napada“ na razkralja Milana. Kralj je to dovolil ter so bili takoj izpuščeni vsi dotični jetniki, med njimi tudi hudo bolani vodja radikalcev Taušanović.

(Vodja pruskih socijalistov,) znani Viljem Liebknecht, je umrl v Berlinu dne 7. t. m.

(Vojna na Kitajskem.) Dne 2. t. m. je izišel cesarski patent, ki dovoljuje poslanikom (kolikor je še živih?) občeati s svojimi vlada, a le v odprtih poročilih. Lahko je tedaj kitajski vladi ta poročila ponarejati in slepiti javnost. Isti dekret tudi določa, da odpotujejo poslaniki v „varnem“ spremstvu v Tientsin. V najkrajšem mora priti do velike bitke, kajti blizu Tientsina se nahaja 30.000 bokserjev. Dežela med Pekingom in Tientsinom je pod vodo, ki je pristopna le domačinom. Poroča se, da se je podkralj Li Hung-Čang sam usmrtil, dočim so bivšemu poslaniku na Ruskem Hsu Cing-Čengu — pomagali bokserji na oni svet. Tako ima miroljubni princ Čingu le še dva somišljenika med merodajnimi Kitajci.

Razne stvari.

(Anarhist se je obesil.) V Zagrebu so zaprli zidarskega polirja Vittorija Cividini, ki je odobral umor svojega kralja Umberta. Čez noč se je aretovani v ječi obesil.

(Novo zasebno češko ljudsko šolo in prvi češki penzionat) otvorijo s pričetkom tega šolskega leta dunajski Čehi na Dunaju. V penzionat se sprejemajo na hrano in stanovanje samo dečki. S penzionatom bode v zvezi zasebna ljudska šola za dečke in deklice s češkim učnim jezikom. Dunajski Čehi so si doslej vzdržavali tudi osemrazredno češko ljudsko šolo „Komen-sky“. Čehi skrbijo za svojo prihodnost z dobrimi šolami; kajti dobro vedo, da se z njimi politično ojačijo po izreku cesarice Marije Terezije „shola est politicum“. Šola je politična zadeva.

(Strašen pretep med hrvaškimi in mažarskimi delavci) Pri regulaciji Drave blizu Simoveca odpustil je podjetnik vse hrvaške delavce ter najel mažarske. Hrvatje so imeli vsled tega upravičeno mržnjo do Mažarov ter jih pogladi iz vasi, ko so prišli kupovat živež. Nato je prihr-

melo 400 mažarskih delavcev z lopatami in krampi. Vnel se je strahovit boj, v katerem je obležalo mrtvih 12 Hrvatov in trije Mažari.

(Bratomorilca obesili.) V Dolnji Tuzli v Bosni so obesili dne 28. m. m. Ahmeta Begovića, ki je svoječasnno umoril in oropal svojega lastnega brata Redža ter ga vrpel v neko duplino.

(Umorjeni italijanski kralj.) Kraljica vdova se je udala zahtevam ministrov, da se prepelje truplo umorjenega kralja Umberta v Rim, kjer se je vršil v četrtek slovesen pogreb v Panteonu. Morilec Bressi vztraja pri svoji začetni predrznosti ter je nedavno izpovedal, da ga bodo itak njegovi sodrugi rešili iz ječe ter pristavil: sedaj pride na vrsto ruski car. Iz Amerike je baje odšlo 27 anarhistov, ki prežijo na razne evropske vladarje in kneze. Dan na dan aretujejo v Italiji sumljive anarhistične osebe.

(Umor macedonskega urednika.) V Bukarešti je ustrelil dne 6. t. m. na ulici nek Dimitrov profesorja Mihailjano. Morilec je priznal, da je strelil profesorja, ker je isti bil v svojem listu „Macedonia“ proti bolgarskim agitacijam v Macedoniji.

(Nov kandidat za predsedništvo v Zedinjenih državah.) Stranka anti-imperialistov je postavila kandidatom admiral Deweyja, ki je premagal Špance na Kubi. Mož glede zmognosti gotovo daleč zaostaja za Mac Kinleyjem in Bryanom toda Amerikanom je vsled svoje zmage postal popularen in to ga zna sčasoma res spraviti na višek slave.

Tretji izkaz

prispevkov za Leitgebov spomenik.

(Nabral v okraju Laško g. učitelj Četina).

G. Valentinič 5 K; gđ. Reyserschütz 4 K; gđ. A. Cuntara 4 K; g. Kresnik 10 K; gospa A. Amon 4 K; g. J. Četina 3 K; g. J. Iglar 2 K; gđ. Wessner 2 K; S. R. 2 K; gđ. Fibrouz 2 K; g. I. Kern 3 K; g. Volc 4 K; gđ. M. Sucher 2 K; g. Jos. Roš 2 K; g. Kuhar 1 K; gđ. Ida Md. 2 K; g. G. Vodusek 4 K; g. A. Pacher 4 K; g. Al. Falk 2 K; g. V. Gatti 2 K; gđ. O. Sittig 1 K; g. Sorčan 1 K; g. Gnuš 1 K; neimenovan iz Dola 2 K; g. Lah 1 K; g. I. Logar 3 K; g. R. Plavšak 1 K; g. Kropčej 3 K. Skupaj 77 K.

Prej izkazano K 166.40, zavsem torej 243 K 40 h, katera vsota je deponirana pri „Južno-štaj. hranilnici“ na knjižico št. 7549.

Armin Gradišnik, poverjenik.

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfinije likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki etanejo za napraviti po 5 litrov likerjev: Tropinovec — Absinc — Vermut, Ruski pelinovec — Češki liker — Kimmel po 80 kr.; — Slivevec — Rum — Česnjevec — Alaš — Alpski liker — po 85 kr. in Konjak — Benediktinec — Chartreuse — Pilzenski liker po 95 kr. Razpošiljam proti predplačilu v znakah ali poštno nakaznico; po poštne povzetju 10 kr. več. — Vsaki pošiljatelj pridenem navodilo, kako se napravi liker.

Preprodajalcem, če naročijo več blaga mnogo ceneje.

Anton Rukavina

Trst, via Belvedere št. 23.

Josip Širca

v Žalcu.

Tovarniška zaloga najslavnejših in najboljših koles kakor:

„Puch“, „Meteor“, „Waffen“, „Slavia“.

potem drugih raznovrstnih, z novimi in najnovejšimi iznajdbami opremljenih garantiranih koles. Cena od 80 glid naprej. Lastna popravilnica. Zaloga posameznih kolesnih del in kolesarskih potrebščin.

* Točna in sklanatna postrežba *

Gostilna v „Narodnem domu“

v Celju

odda se od 1. oktobra 1900 pod jako ugodnimi
(324) 2-1 pogoji v najem.
Ponudba sprejema do 20. avgusta 1900 gostilni
čarski odsek v „Narodnem domu“ v Celju.

Občni zbor

sklicuje

„Hranilnica in posojilnica v Laškem trgu“
na nedeljo, dne 19. avgusta 1900.

(323) 1

Odbor.

Velika razprodaja

pri

Adalbertu Globočniku
v Žalcu

se prične dne 15. julija t. l.
V mnogobrojen obisk se priporoča
z velespoštovanjem

(287) 6-6

Adalbert Globočnik.

Trgovskega pomočnika

izurjenega v prodaji mešanega blaga, sprejme
tako „Kmetijsko društvo v Marnbergu.“
(322) 3-1 Plača po dogovoru.

(314)

Prodajalko

3-3

izurjeno v trgovini z mešanim blagom ter
zanesljivo v računanju, slovenskega in nem-
škega jezika zmožno, sprejme
Ivan Meke v Hrasniku.

Svoji k svojim!

ANTON KOLENC

trгоvec v Celju

v „Narodnem domu“ in „pri kroni“

priporoča častiti duhovščini in slavnemu
občinstvu svojo bogato zalogo raznovrstnega

špecerijskega blaga

po jako nizkih cenah, kakor tudi vino, na
debelo in drobno.

Naznanjam, da kupujem tudi letos, kakor
vsako leto vsakovrstne cvetke, rastline in ko-
reninice lepo v senci posušene, da lepo zeleno
barvo obdrže, po najvišjih cenah. Kakor: bez-
govo gobo, kamilica, tisočrože, malinsko štupo,
lipovo cvetje, sploh vse rastline, cvetke in ko-
reninice; tudi kupim vsake vrste deželnih pri-
delkov, kakor: oves, pšenico, rž, ječmen, ajdo,
proso, konoplje, laneno seme in ržene rožičke.
Ob času vsako sadje, vse deželne pridelke po
najvišjih cenah. Vzemem tudi še fižol vsake
vrste in vsako množino, kakor tudi jajca in
kuretino. Kupim tudi suhe gobe, orehe,
čespije, hruške, itd., vse po najvišjih cenah.
Častitim gg. duhovnikom naznanjem, da imam
vsakovrstne pristno čebelno-voš ene sveče
v zalogi.

Kupujem zgodnji kakor
tudi pozni hmelj.

„Kmetijska zadruga v Žalcu“ naznanja
vsem onim kmetovalcem, kateri še niso njeni
udje, da se dobi umetni gnoj, kompost in to-
maževa žlindra, kakor živinska sol, pri Anton
Kolencu, trgovcu v „Narod. domu“ v Celju,
kam r se naj obrnejo neudi zadruga.

„Kmetijska zadruga za Spodnještajarsko“
vknjiž. zadruga z omejenim poročtvom v Žalcu.

Svoji k svojim!

Iz Etter-jevega sadnega soka,

Dobiva se v Mokronogu pri Mariji Šbili, v Galiciji pri Francu Senici, v Celju pri Jos. Poljanetu, v Mariboru pri Gotfridu Ketzu, v Oplotnici pri Alojzu Wallandu.

(255) 20-16

Lastnina in tisk D. Hribar-ja v Celju.

(325) 3-1

Mala trgovina

s trafiko in z dobrim prometom pri farni cerkvi, 1 uro
od postaje, se da zaradi premnogih opravkov pri posestvu
v najem. — Kje, pove upravnistvo „Demovine“ v Celju.

Čevljarji pozor!

Prav po ceni se prodaja kivalni stroj na valčku
(cilinder) za šivanje čevljev. — Več pove

Martin Kolšek
čevljar v Celju

(319) 2-1

Dr. ANTON SCHWAB

distriktni zdravnik na Vranskem

naselil se je z dnem 1. avgusta 1900 stalno kot

zobozdravnik in praktični zdravnik

v Celju

ter ordinuje vsak dan od 8.—11. ure dopoldne in od 2.—5. ure popoldne

(315) 3-3

Ringstrasse šte. 9.

Zacherlin

Ne v zavitkih

jedine pristen v steklenici!

To je v resnici neprekosljiva, radikalna
pomoč proti vsakateri mrčesni nadlogi.

Celje:	Traun in Stier	Luško:	Andrej Elsacher
	Franc Podnik		Karl Hermann
	Alojz Walland		Kmetijsko društvo
	Viktor Wagg	Planina:	Lud. Schescherko
	Milan Hočevar		F. Wambrechtammer
	Jos. Poljanetz	Gornjigrad:	Jakob Bošić
	Josip Matić	Poljane:	Ferd. Ivanus
	Friedrik Jakovitsch		A. P. Krausdorfer
	Fr. Hiechlawr		Anton Schweiß
	Karol Gela, lekarna		Karol Sima
	Fran Zaugg	Vozirje:	Leopold Vukić
	Anton Kolenc	Pristova:	Marija Suppanz
	M. Rauscher lekarna		And. Suppanz
	Josip Simz	Brežice:	Fran Matheis
	Anton Topoljak		Fran Varlec
	W. Wratschko	St. Pavi:	Norbert Zanier
	Anton Ferjan	St. Jurij:	Fran Karlin
Dobrna:	Jos. Sikosek		J. F. Schescherko
Braslovce:	Ant. Plaskan	Smrje:	Josip Wagner
	Josip Pauer		Janex Lüschnigg
Konjice:	Fr. Kupnik		Konsumno društvo
Hrastnik:	Alojz Bauerheim	Trbovlje:	J. M. Krammer
	Konsumno društvo		Fran Pollak
	Josip Wouk		Rob. Stenowitz
			Janex Muller

Gornjsko: I. Idvoršek
Ljubno: Fr. X. Petek
Savinja: A. Fabiani
S. F. Schalk
Lodovik Smole
Zwenkel & Cmp.
Volnik: Fr. Zott
St. Jurij ob Tab.: Fr. Plaskan
Zibika: Janex Založnik
Videm: Ivan Novak
Vitanje: Anton Jaklin
Velenje: Karl Tischler
Žalec: Adalb. Globočnik
Adalbert Geiss
St. Lovrenc: Elja Turin
Trg Lemberg: Franc Zupandić

Na drobno.

Na debelo.

Peter Majdič

trgovina z železnino „MERKUR“

Celje, Graške ulice št. 12

priporoča različne poljedelske stroje priznane najboljšega izdelka,
kakor: mlatilnice, slamoreznice, čistilnice za žito, mline za
žito vejati, stiskalnice za sadje in grozdje itd.

Vedno velika zaloga cementa, najboljšega gornještajarskega
železa, stavbenih potrebnosti, traverz, okovov, samokolnic,
poljskega orodja, kuhinjske priprave, štedilnikov, peči in sploh
vsega v to stroko spadajočega blaga.

Slavno občinstvo rabim najljubše, si pri priliki ogledati
mojo trgovino in zalogo.

Cene nizke.

Postrožba točna.

sadno pijačo.

10 litrov sadnega soka, ki
se brez vsake druge pri-
mesi zmeša s 100 do 130
litri navadne vode, daje po
naravnem vrenju 110 do 140
litrov čvrstega, čistega,
okrepčujočega

sadnega vina.

Odgovoren za tisk Ivan Spindler.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ante Beg.